

ادبیات عمومی و خبری

هفته لقی سیاسی ، ادبی و علمی غزته در

جلد : ۱

سنه : ۱۳ صفر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۶ تشرین ثانی ۱۳۳۲ نوامبر ۶

سیاسیات

برقانونك برملتى مدافعه سی

۲

فینلاندىا ، حقوق تاريخيه سنك تاريخ تأسسى اولان ۱۸۰۹ دن اول اسوچك برقسىدى ،
وغران دوقه لقی اسمیله بعض مختاریت علامتلینه رغماً ، بوتى كورفزیك دیگر ساحلنده اولدیغى كې ،
ولایتلره منقسمدى . بركون قوجه پترو نهوانك منصبينده پترسبورغى بناايدنجه ، روس پايتختى فین
حدودنده بولوندى ؛ بو معادله جغرافیه نك ایكى چاره حلی واردى : اوده یافینك ، یا موسقوفك
یا ایلریله مى ، یا کريله مسیدی ! نهایت تاریخ ایشی حل ایدهرک فینلری محزون ، روسلری ممنون
ایتدی ؛ اون سکزنجی عصر ایله اون دوقوزنجینك ابتداسنده ایكى احتمال سیاسی صره ایله تحقق
ایتمشدی : اولاً ، فینلاندىانك بعض پارچه لری نیشداد و آبو معاهده لریله روسلره انتقال ایدیوردی ؛
بونلرك مجموعى [ویبورغ ایالتی] بعنوانیله چارك دائره مظالمه داخل اولدی . اون دوقوزنجی عصرده
ایسه ، برنجی آلکساندرله و کلاسی بوتون فینلاندىای ایستمکه باشلادیلر ! ایکنجی قاترینك بوتون لهستانی
تك باشنه بوتوق سیاستنى ، روسیه بوسورتله فینلاندىاده تطبیق ایده بیلیوردی . مملکتی آلق ، مقابلنده جریت
داخلیه ویرمك نظریه سی اون سکزنجی عصرده تصور ، اون دوقوزنجی عصرده تطبیق ایدلمش دیمکدی .
بو چاره نك سایه سنده ، چارلق تاجنه فینلاندىا فضله برطاش ، آلکساندرده فینلرك غران دوقه سی
اولدی ! وضعیت ، بر دولت پارچه سنك نیم الحاقی ، یا خود حقوق عمومیه وحق سلطنت اعتباریله یكى
بر حکومتك تأسیسی دیمکدی ؟ یوقسه چارله فین دیه تی آراسنده طرفین ائتلافی ویا ساده چارك
برتعهد منفردیمیدی ؟ هر حالده بچشمزده بو نقطه لر تدقیقه دکز . . مهم اولان ، مسائل خارجیه ایله
حقوق سلطنتدن ماعدا ، قوانین سابقه نك بقاسیدی ! اسوچك بو جزء قدیمده ، شکل حکومته
واتحاد ایله امنیت عمومیه دئر اولان اسکی مقاوله ، یكى حالده ده جاریدی ؛ مملکتك بر حیات

ادبیات عمومی و خبری

هفته لقی سیاسی ، ادبی و علمی غزته در

جلد : ۱

سنه : ۱۳ صفر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۶ تشرین ثانی ۱۳۳۲ نومبر ۶

سیاسیات

برقانونک برملتى مدافعه سی

۲

فینلاندىا ، حقوق تاريخيه سنك تاريخ تأسسى اولان ۱۸۰۹ دن اول اسوچك برقسىدى ،
وغران دوقه لقی اسميله بعض مختاریت علامتلىنه رغماً ، بوتى كورفزیك دیگر ساحلنده اولدیغى كې ،
ولایتلره منقسمدى . بركون قوجه پترو نهوانك منصبينده پترسبورغى بناايدنجه ، روس پايتختى فین
حدودنده بولوندى ؛ بو معادله جغرافيه نك ایكى چاره حلی واردی : اوده یافینك ، یا موسقوفك
یا ایلریله مى ، یا کريله مسیدی ! نهایت تاریخ ایشی حل ایدهرک فینلری محزون ، روسلری ممنون
ایتدی ؛ اون سکزنجی عصر ایله اون دوقوزنجینك ابتداسنده ایكى احتمال سیاسى صره ایله تحقق
ایتمشدى : اولاً ، فینلاندىانك بعض پارچه لری نیشداد و آبو معاهده لریله روسلره انتقال ایدیوردی ؛
بونلرك مجموعى [ویبورغ ایالتی] بعنوانیله چارك دائره مظالمه داخل اولدی . اون دوقوزنجی عصرده
ایسه ، برنجی آلکساندرله و کلاسی بوتون فینلاندىای ایستمکه باشلادیلر ! ایکنجی قاترینك بوتون لهستانی
تك باشنه بوتوق سیاستنى ، روسیه بوسورتله فینلاندىاده تطبیق ایده بیلیوردی . مملکتی آلق ، مقابلنده جریت
داخلیه ویرمك نظریه سی اون سکزنجی عصرده تصور ، اون دوقوزنجی عصرده تطبیق ایدلمش دیمکدی .
بو چاره نك سایه سنده ، چارلق تاجنه فینلاندىا فضله برطاش ، آلکساندرده فینلرك غران دوقه سی
اولدی ! وضعیت ، بر دولت پارچه سنك نیم الحاقی ، یا خود حقوق عمومیه وحق سلطنت اعتباریله یكى
بر حکومتك تأسیسی دیمکدی ؟ یوقسه چارله فین دیه تی آراسنده طرفین ائتلافی ویا ساده چارك
برتعهد منفردیمیدی ؟ هر حالده بچشمزده بو نقطه لر تدقیقه دکز .. مهم اولان ، مسائل خارجیه ایله
حقوق سلطنتدن ماعدا ، قوانین سابقه نك بقاسیدی ! اسوچك بو جزء قدیمده ، شکل حکومته
واتحاد ایله امنیت عمومیه دایر اولان اسکی مقاوله ، یكى حالده ده جاریدی ؛ مملکتك بر حیات

خصوصیہ و حقوق ملیہ سی واردی . حتی بولری قیرمق ایستین صوک روسلر : « فینلر چارلریزی آلدادی ، دیورلردی ؟ »

ایکنجی قاترینک مملکت آلوب حریت ویرمک سیاستی ، ویبورغ ایالتی غران دوقه لغه اعاده صورتیلہ برنجی آلکساندر احیا ایتیش اولدی . بو سخاوت ملکیکہ حکمتی ، چارک اطرافندہ قونوشولوب روسیہ دہ بردرلو تطبیق ایدیلہ مین موقت بر جریان حریتک یکی برولایتدہ تجربہ ایدیلیددی . اوزمان فینلانڈیا بر سلطنت مشروطہ اولمشدی . پترسبورغدہ بر فین ناظری بولونور ، و غران دوقہ اولان چارلہ غران دوقه لق مناسباتی تنظیم ایدردی ؛ بالمقابلہ هلسینکوردہ حکمدارک ممثلی بروالی عمومی واردی ؛ بووکیل مطلقہ ایکی مجلس رفانت ایدردی ؛ برنجیسی ، معنای مجلسیہ بر مجلس اعیانندی . بری عدلی ، دیگری اداری و سیاسی اولارق ، ایکی شعبہ دن تشکیل ایدن بو سناطو ، امثالہ بکزه میوردی : چونکہ ہر شعبہ سنک رؤسای ، فین وکلاسی دیمکدی ! بونلرہ تابع اولان حکام و مأمورینک مطلقا فین عرقندن اولسی ، امتیازات ملیہ دندی . دییت مجلسی ایسہ ، زادکان ، رهبان ، اصناف و کویلی مبعوثلرندن ترکیب ایدیوردی . قانون اساسینک بو تظاهرات ملیہ سی اون دوقوز ویکرمنجی عصرلردہ بر طاقم تبدلاتہ اوغرامشدی ؛ ہر حالہ محقق اولان ، حقوق ملیہ نک جزئیتر : مثلاً ، مسائل تشریعیہ دہ حکمدارک رأی حاکم وایکنجی آلکساندرہ قدر تکلیف قوانین حتی بیلہ اوکا عائددی ! بودجہ نک ردی کبی بر مجلس مبعوثانک طبیعی حقوق مالیہ سندن دہ محرومیتی واردی ! چار ، ایسترسہ مجلسی اجتماعہ دعوت ایتیمہ بیلیر و بو حرکتیلہ قانون اساسیہ تجاوز ایتیش اولمازدی . فقط اون دوقوزنجی عصر دہ حقوق ملیہ کیتدکجہ تزايد ایدیوردی .

اسوچ حقوقی فین مدافعہ ملیہ سنک اساسی اولمشدی ؛ بالاخرہ یاپیلان تعدیلات ایلہ ، دیہ نک موافقتی اولادن چارک قاریشامایہ جفی بر زمین قانونی احداث ایدلدی . فقط روسلر ، طرفینہ شامل قوانین عمومیہ دن بحث ایددرک مملکتک ادارہ سیلہ دیہ نک حقوقنہ تجاوز ایتک ایستورلردی .

بونکالہ برابر فینلر صداقت سیاسیہ دن آیریلماشلردی : ۱۸۱۲ دہ ، یعنی روسلرک الحاقندن اوچ سنہ صوکرہ ، ناپولئونہ قارشى پترسبورغی فین آلایلری محافظہ ایتشدی . قریب محاربہ سندنہ انکایزلر فینلانڈیا تجارت بحریہ سنی محو ایتدکلری حالہ ادالی اختلال ایتہ مشدی ! عثمانلی - روس محاربہ سندنہ ، بالقانلردہ ، عینی اصلدن بر ملتہ ، ترکہ قارشى سوق ازلونمشلردی ! هپسندن فضلہ اولارق ، روس تاریخندہ ، آمیرال آوہ لان کبی بر جوق مشہور اسملر واردی . فقط بوکاو بونلرہ رغماً ، حکومت طرفدارلری مرکزیت سیاستنہ رعایتدن امتناع ایدہ میورلردی .

روسلرلہ اشتراکندن اعتباراً ، فین تاریخنک اک بویوک مقدراتی باشندہ بر آلکساندر اسمنہ تصادف اولنور ! فینلانڈیای برنجی آلکساندر الحاق ایتیش ، فین حقوق ملیہ سی ایکنجی آلکساندرک مظهر توسیعی اولیش ، ونہایت روس تعرضاتی دہ اوچنجی آلکساندر آچمیدی ! کمرک ، مسکوکات و پوستہ مسائلنہ بر طاقم قیود علاوہ سیلہ باشلایان بوجریان ، عاقبت خصوصی بر قومیسون شکاندہ تظاهر ایدیوردی ؛ بوجانی مجلس ، ایکنجی نیقولا دورندہ تطبیق ایدیلہ جک انتسافات قانونیہ بی احضار ایتیش ، و بر آزدہ انکیزسیونہ بکزه مشدی ! ۱۸۹۹ دہ نشر ایدیلن (قوانین سلطنت) ، فین قالقاننک بر قسمی قیریوردی : اوکاتماس ایدن ہر قانون ، چارلہ نظارینک فرمانہ محتاج عد اولوندی ؛ یوکی مسائلدہ دییت سادہ استمزاج ایدیلہ جکدی : شیمدی ایسہ ، قوہ تشریعیہ او وضعیتدہ ، امور اداریہ دہ تمامیلہ چارک حاکمیتندہ دن . حکومتدہ ماتک حصہ تمشیتی پک محدود اولقلہ برابر

کیتدکجه ده تحدید ایدلکنده در! بر زمان فینلر، بونخاله قارشی حقوق تاریخیه اده اسنه قیام ایتشلردی. هلسینگفورس اهالیسی، ایکنجی آلکساندرک هیکی اطرافنده، لوترک بر دعاسیله رونه برغک برملی هواسنی ترنم ایدهرک، اوطاشدن جاری برچیچک یاغموری آلنده بر اقدیلر! قادیلر ماتم البسه سی کینمش، هرکس سکون ایچنده اختلال ایتشدی. ترتیب ایدیلن بویوک بر عرضحال، مملکتک هر طرفنده دولاشدیریلوب بش یوز یکریمی دوت بیک امضا طوبلاعتشدی! بو بیهوده کاغدی بش یوز مبعوث ایله چاره کوندردیلر سده، زوالیلر قبوله بیله مظهر اولمادیلر! نهایت روس تحریکاتیه باشلایان حرکات ملیه، برسلسله، اعتساف ایله قارشیلاندی. (۱۹۰۴) ده ایسه بر والی عمومینک قتلی، چاره بر آز قورقو و چارده بالفابلده عسکرلک مسئله سنده بر بیاننامه ایله خلقه بر آز امید ویردی؛ فقط بونده ده اسرارانکیز بر کله واردی: قانون...

بو کله ینه ایشلری قاریشدرمغه باشلامشدی؛ کیتدکجه فین ناظری ایشلر قالدی، و بوتون مسئله روس و کلاسی مداخله ایتدی.

روسیه ده مشروطیتدن صوکره فینلاندیا بر آز رعایت کورمکه باشلامشدی؛ حتی ایلاک ایکی دومادن فین دییه ته مخالفتنامه لر بیله کیتشدی! فقط اوچنجیسنده مرکز تجیلر اکثریتی تشکیل ایتدیکندن، اسکی حال عودته باشلامش کیدنی. دو ما قیامت قوپارییوردی؛ باش وکیل (ستولپین) ده بو جریان بر نظقیله اجمال ایتشدی. بو نطقک تأثیر یله، فین مسائله روس و کلاسنک واسطتی قبول ایدلدی. اوندن صوکره ده فینلاندیانک هراشی دوسیه لرله قرطاسیته دو کولدی! یکی بر قومیسین، اوزون بر (حقوق سلطنت لیسته سی) ترتیب ایدهرک چارک هر ایشده استبدادینه یول آجدی؛ فین مسائل مهمه سنی دو ما مذاکره ایدهرک، ساده او کی وضعیتلرده ۱۹۰۵: روس مبعوثک آراسنه؛ دانه ده فین وکی قاریشاجقدی: مسئله نک شورای سلطنته انتقالنده ایسه، ایکی یوز اعضانه ایکی فین علاوه ایدیه جکدی: بونلر، دکره بر بارداق صو دو کمک قیلندن بر طاقم حقوق موهمه دن عبارت اولیوردی.

... فین قالقانی ایشته بویله قیریلا دی؛ فقط قیریلنجیه قدرده ملتی محافظه ایتدی.

اسماعیل هاشمی

ایجاد کلمات و تلقی عامه

تجربه قلم

عامه یه تعلق ایدن قوانین اجتماعیه پک مبهم، پک مغلق، پک گرفت، بو کون ایچون پک مجبور، پک معقددر. کوستاولوبون بونوع دستگیری بر آرتیب ایتش واجتهادنده موفق اولش ایسه ده فین روح شناسینک بومبجی هنوز رشیم حالنده در. السنه نک ظهیر، تکمل و انحطاطنه عائد قوانین ایسه بلکه آنلردن ده آرتدقیقه نائل اولشدر.

بر انسان نصل تشکل ایدیور؟ بولسان، ولو «اردو» دیلی کی یکی اولسون، نصل طوغيور؟